

Graad **1**

'n Grootboek met kort stories

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Boek

5

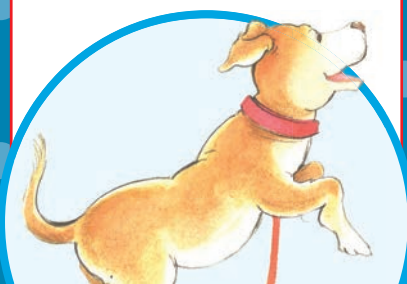
AFRIKAANS

Hoe om hierdie Grootboek te gebruik:

Stories in hierdie boek:

1 Ben kry 'n nuwe maat

1

2 Hoe sebra sy strepe gekry het

13

U as onderwyser moet u voorberei om hierdie Grootboek tydens 'n gedeelde leesaktiwiteit aan die leerders bekend te stel. Gewoonlik werk die onderwyser tydens sulke aktiwiteite met die hele klas, maar indien u klas te groot is, behoort u eerder met 'n groep of 'n deel van die klas te werk. Maak seker dat al die leerders die Grootboek kan sien, sodat hulle die teks self sal kan lees. Tydens gedeelde leessessies leer die leerders hoe om:

- 'n boek te hanteer
- 'n boek vas te hou
- die bladsye om te blaai

Daarby word basiese begrippe - omslag, voorkant, agterkant en titel - vasgelê.

Die leesproses word ook gemodelleer, en die vaardighede wat die KABV voorskryf, word ontwikkel. Dit behels die volgende:

- die ontwikkeling van luister- en praatvaardighede
- die ontwikkeling van ontluikende leesvaardighede
- die ontwikkeling van dink- en redeneervaardighede deur die beantwoording van vrae oor die storie
- die ontwikkeling van skryfvaardighede deurdat gedeelde lees tot gedeelde skryf lei

Voorbereiding vir 'n gedeelde leessessie

- Maak seker dat al die leerders die boek kan sien. Indien u klas groot is, werk eerder met 'n kleiner groepie.
- Maak indien moontlik 'n boekstander, sodat u die boek nie hoef vas te hou terwyl u lees nie. (Kyk instruksies op die agterste buite-omslag.)
- Hou 'n liniaal of wyser byderhand, sodat woorde tydens lees gevolg sal kan word.
- Plak plakkertjies by woorde wat u wil uitlig, of gebruik 'n "towervenster". (Gebruik 'n reghoekige stuk papier en knip 'n kleiner reghoek in die middel uit om 'n raam te vorm. Plaas dit tydens die leessessie oor die teks sodat slegs een woord sigbaar is.)

Die eerste gedeelde leessessie

Die eerste sessie fokus op genot en 'n eerste "kyk" na die teks, terwyl die leerders 'n persoonlike reaksie op die teks toon.

- Blaai die storie wat gelees gaan word deur. Praat oor die illustrasies.
- Vra leerders om die storie op grond van die titel en die prente te voorspel.
- Stel nuwe of moeilike woorde bekend voordat die storie gelees word.
- Gebruik woordkaarte om nuwe woorde bekend te stel.
- Maak seker dat u gevoelvol lees, en varieer u stemtoon en tempo.
- Gebruik ook verskillende gebare en gesigsuitdrukkings.
- Gebruik 'n wyser of liniaal om woorde uit te wys terwyl u lees, sodat die leerders sien waar gelees word en die klanke met die simbole op die bladsy vereenselwig. Dit sal hulle ook help om die leesproses van links na regs en van bo na onder waar te neem.
- Stel boekterme soos "woord", "sin", "bladsy", "outeur", "titel" ensovoorts bekend.
- Moedig leerders aan om aan die storie deel te neem deur sekere frases hardop saam te sê (bv. "Hardloop maar so vinnig jy kan. Jy sal my nie vang nie, want ek's die gemmerbroodman!").

Die tweede gedeelde leessessie

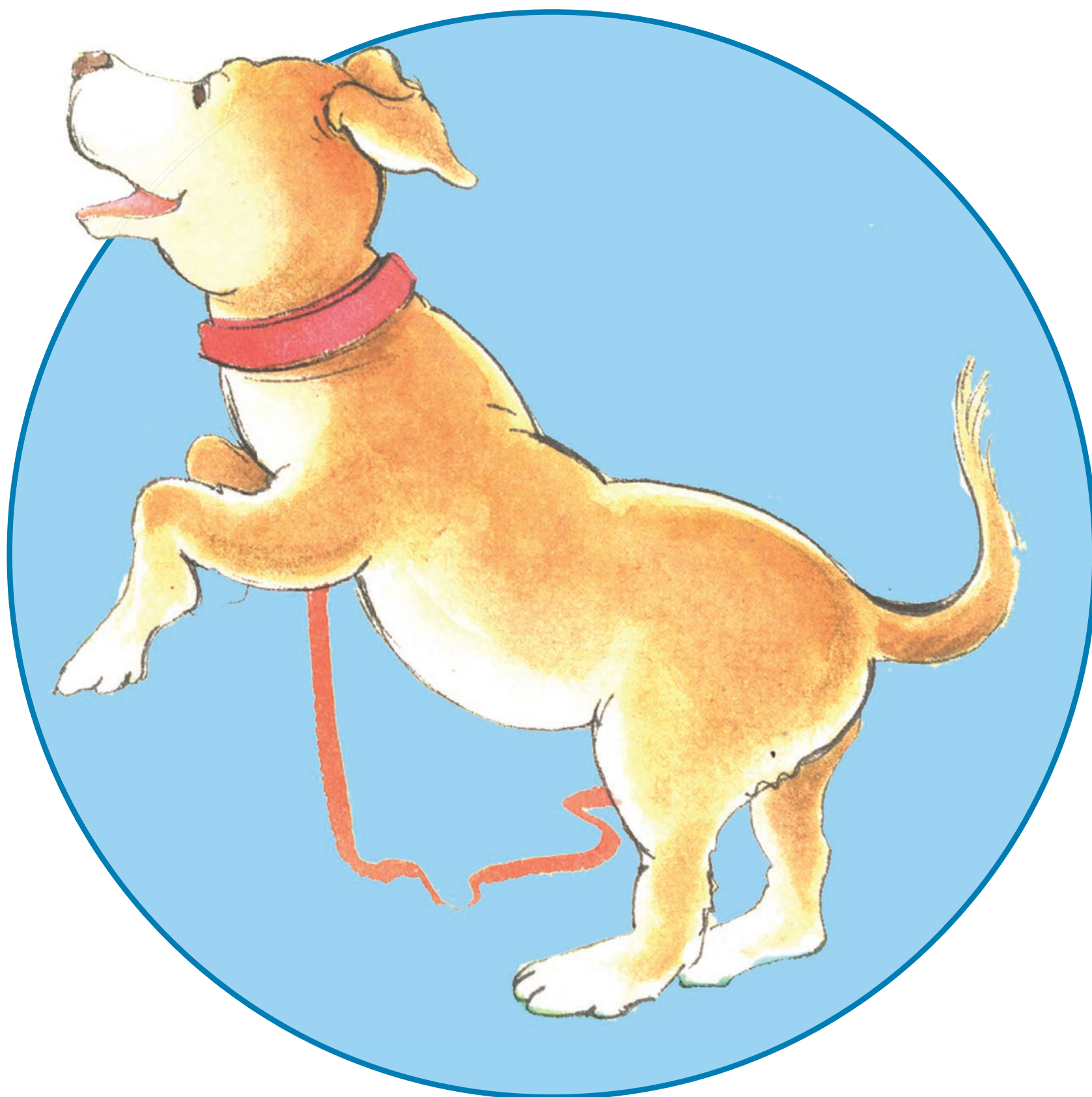
- Verskuif die fokus na groter leesbetrokkenheid saam met die onderwyser en na die besprekings wat plaasvind.
- Bevorder woordeskat, begrip, dekoderingsvaardighede en teksstrukture (taal, leestekens, ensovoorts).
- Stel die kenmerke van die spesifieke teks (toneelstuk, niefiksie, fiksie, gedig) aan die leerders bekend.

Die derde gedeelde leessessie

- Die leerders behoort die teks nou self te lees en by mondelinge, praktiese en geskrewe aktiwiteite wat op die teks gebaseer is, betrokke te raak.
- Waar moontlik behoort die gedeelde lees te lei tot gedeelde skryf, waarby u modelleer hoe om teks te skryf en die leerders dit dan probeer doen, terwyl u as fasiliteerder optree. Hierdie modellering van die skryfproses berei die leerders voor om hulle eie skryftake aan te pak.

1

Ben kry 'n nuwe maat

Miems, Lebo en Ben die
hond gaan 'n ent stap.

Ben is vandag baie laf.
Hy hardloop vir hulle weg.

Miems en Lebo hardloop
agter hom aan.

"Kom terug, Ben!"
roep Lebo.

Ben hardloop tot by die park. By die park se muur gaan hy staan. Hy ruik iets in die lug. Wat ruik hy agter die muur? Is dit 'n blou-en-rooi bal?

Woef! Woef! Woef!

“Wat ruik jy, Ben?” vra Miems.

“Is dit dalk ’n been?” wonder Lebo.

“Of kan dit ’n roomys wees?” vra
Miems.

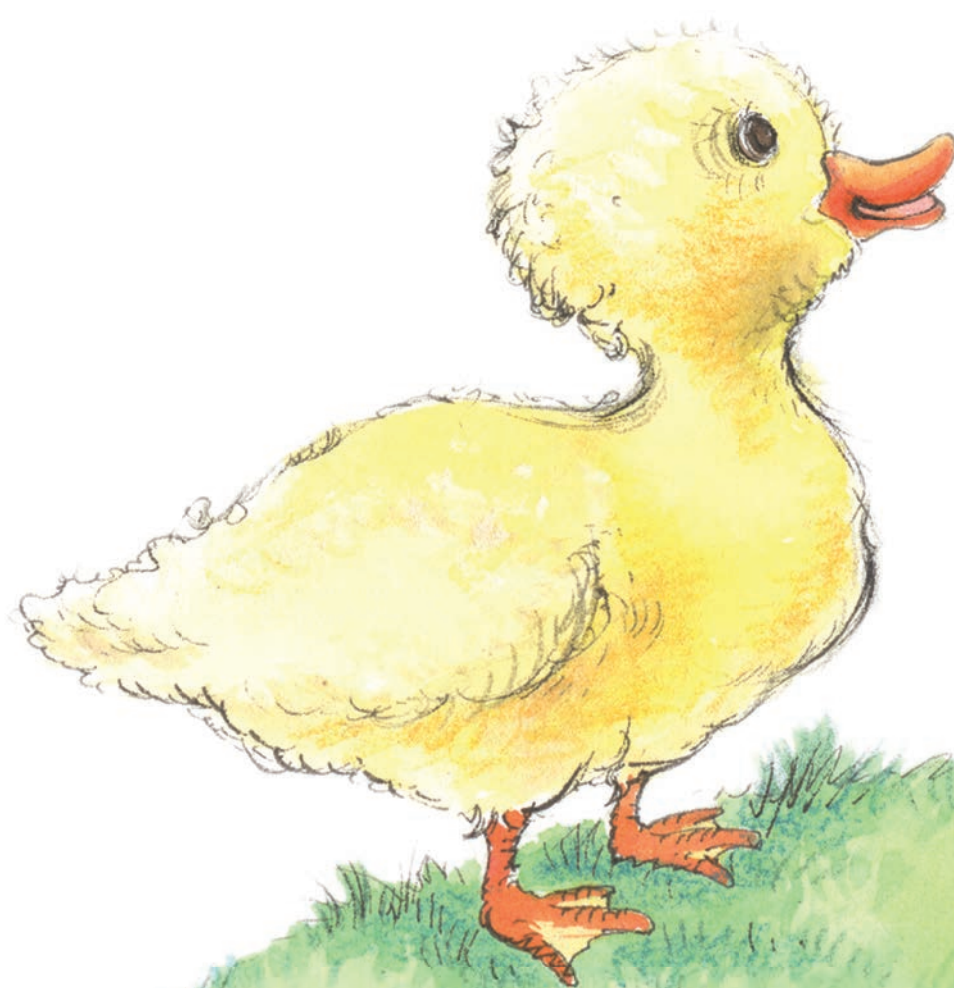
Woef! Woef! Woef!

Miems en Lebo volg Ben in die park in.

Kwaak! Kwaak! Kwaak!

"Dit is 'n klein, geel eendjie!" roep
Miems.

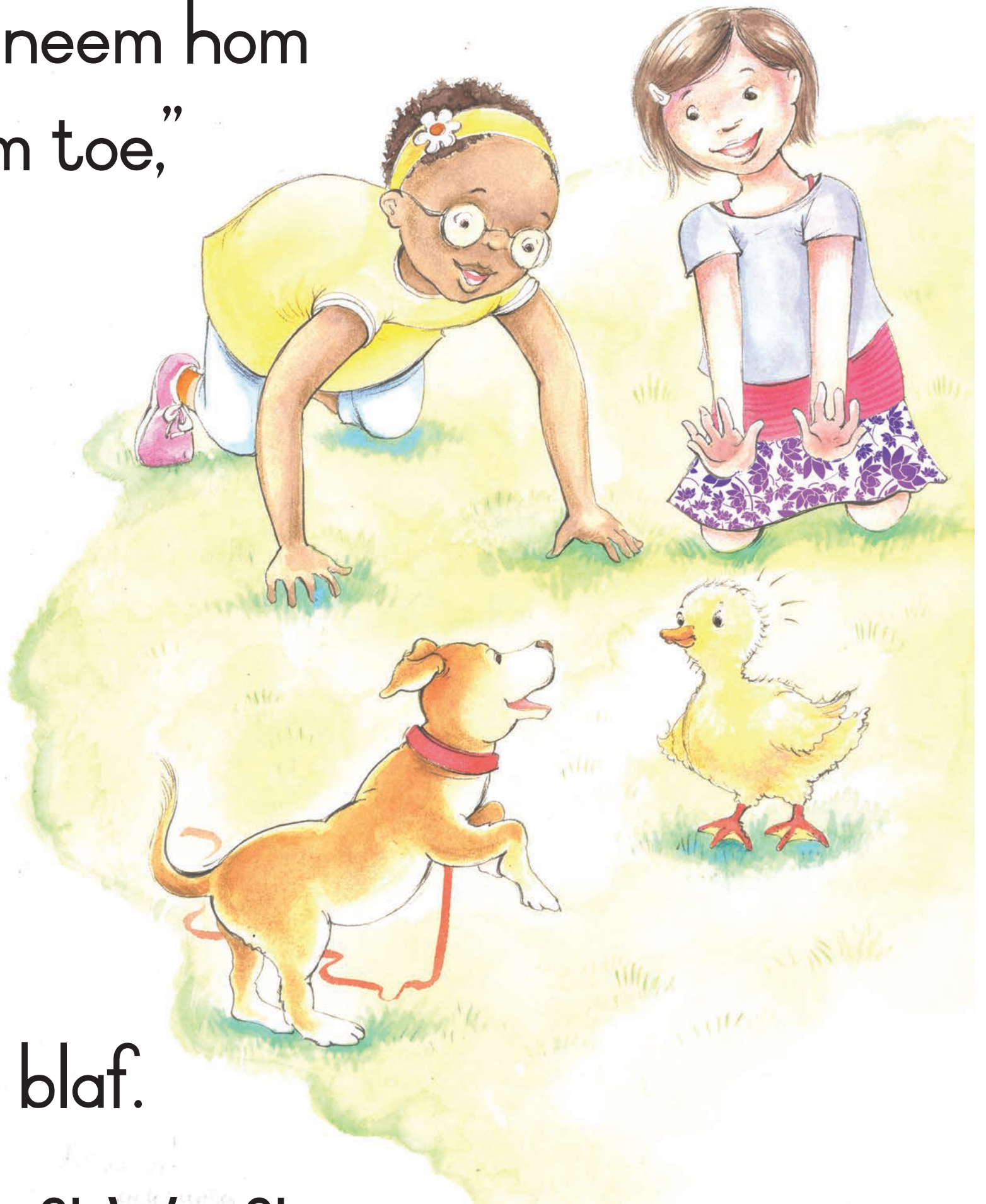
"Dalk het hy verdwaal," sê Lebo.

"Het jy verdwaal, eendjie?" vra Lebo.

"Kom ons neem hom
na die dam toe,"
sê Miems.

Ben begin blaf.

Woef! Woef! Woef!

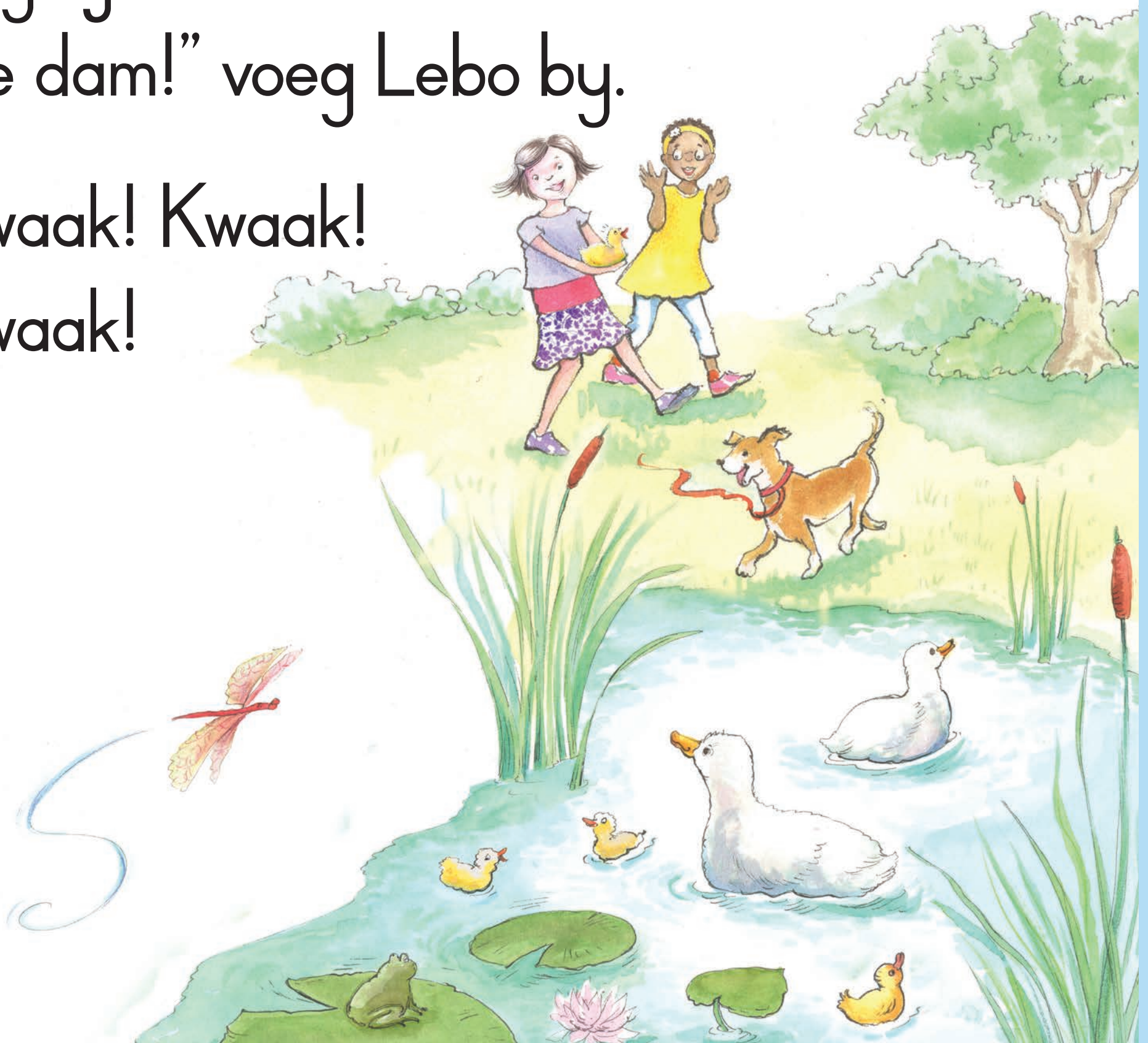
"Nee, Ben!" sê Lebo. "Jy maak die
eendjie bang."

Miems en Lebo neem die eendjie na
die dam toe. By die dam kry hulle 'n
mamma-eend en 'n pappa-eend.

“Hier is jou mamma en pappa,” sê
Miems vir die eendjie.

“Kyk, jou boeties en sussies swem in
die dam!” voeg Lebo by.

Kwaak! Kwaak!
Kwaak!

“Ek wens ek kon die eendjie huis toe neem,” sê Miems.

Die klein, geel eendjie spring dadelik in die water en begin swem.

“Ek dink die eendjie wil by sy mamma, pappa, boeties en sussies bly,” sê Lebo.

Kwaak! Kwaak! Kwaak!

Ben kyk hoe die eendjie in die dam swem. Toe spring Ben ook in die dam.

Plas! Plas! Plas!

"Nee, Ben, jou lawwe hond!" roep Lebo.
"Klim uit!"

Ben klim uit en skud homself droog.

"Ag nee, Ben, nou is ek ook nat!" roep
Miems.

"Kom ons gaan huis toe," sê Lebo.

Ben groet sy nuwe maat.
Woef! Woef! Woef!!

Kyk mooi na jou
troeteldiere!

Lank, lank geledede was alle sebras wit.

Eendag is mnr. en mev. Sebra op pad na 'n partytjie. Hulle wil graag baie spesiaal lyk, daarom verf hulle mekaar met helder kleure.

Hulle kyk na mekaar. "Dit lyk nie baie mooi nie," sê mev. Sebra. Mnr. Sebra stem saam.

Mev. Sebra besluit toe om haar bors swart te verf, en mnr. Sebra verf sy agterlyf swart.

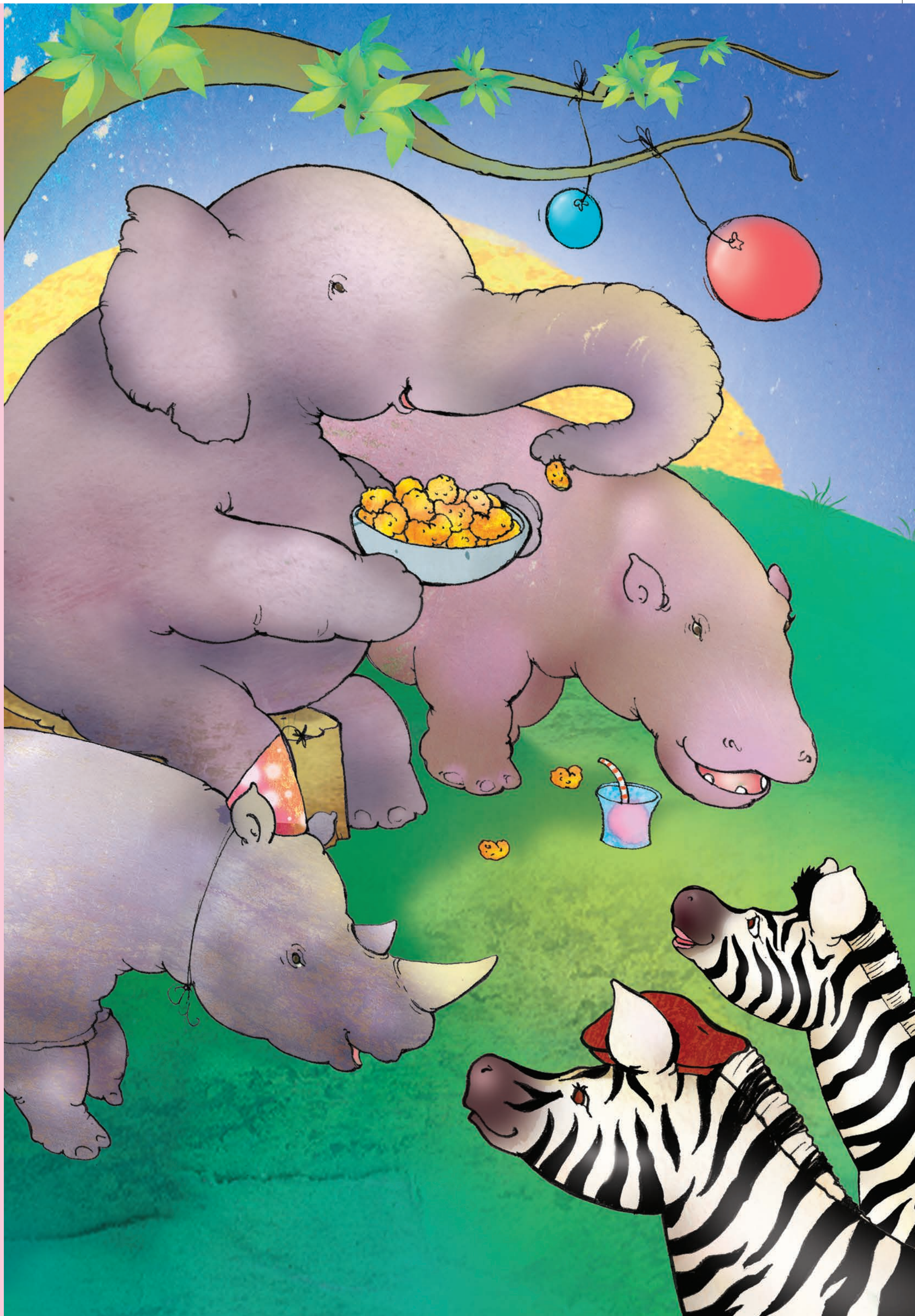
Hulle is nog nie tevrede met hoe hulle lyk nie. Hulle was die verf af en besluit om mekaar vol swart strepe te verf.

Hulle kyk weer na mekaar en besluit dat hulle baie van die strepe hou.

“Nou lyk ons mooi,” sê hulle vir mekaar. Baie tevrede en trots gaan hulle toe partytjie toe.

Toe mnr. en mev. Sebra by die partytjie aankom, is al die ander diere verbaas oor hulle strepe.

"Julle lyk oulik," sê die olifant.

"Julle lyk fraai," sê die seekoei.

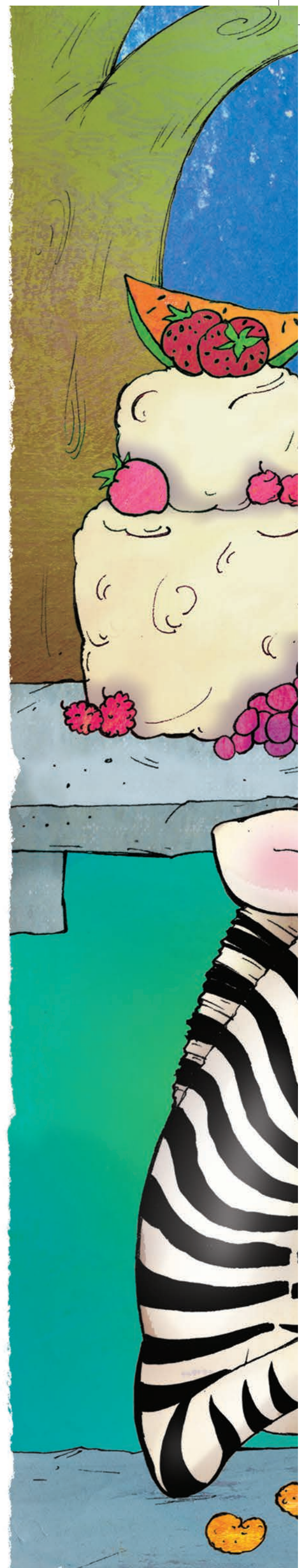
"Julle lyk pragtig," sê die renoster.

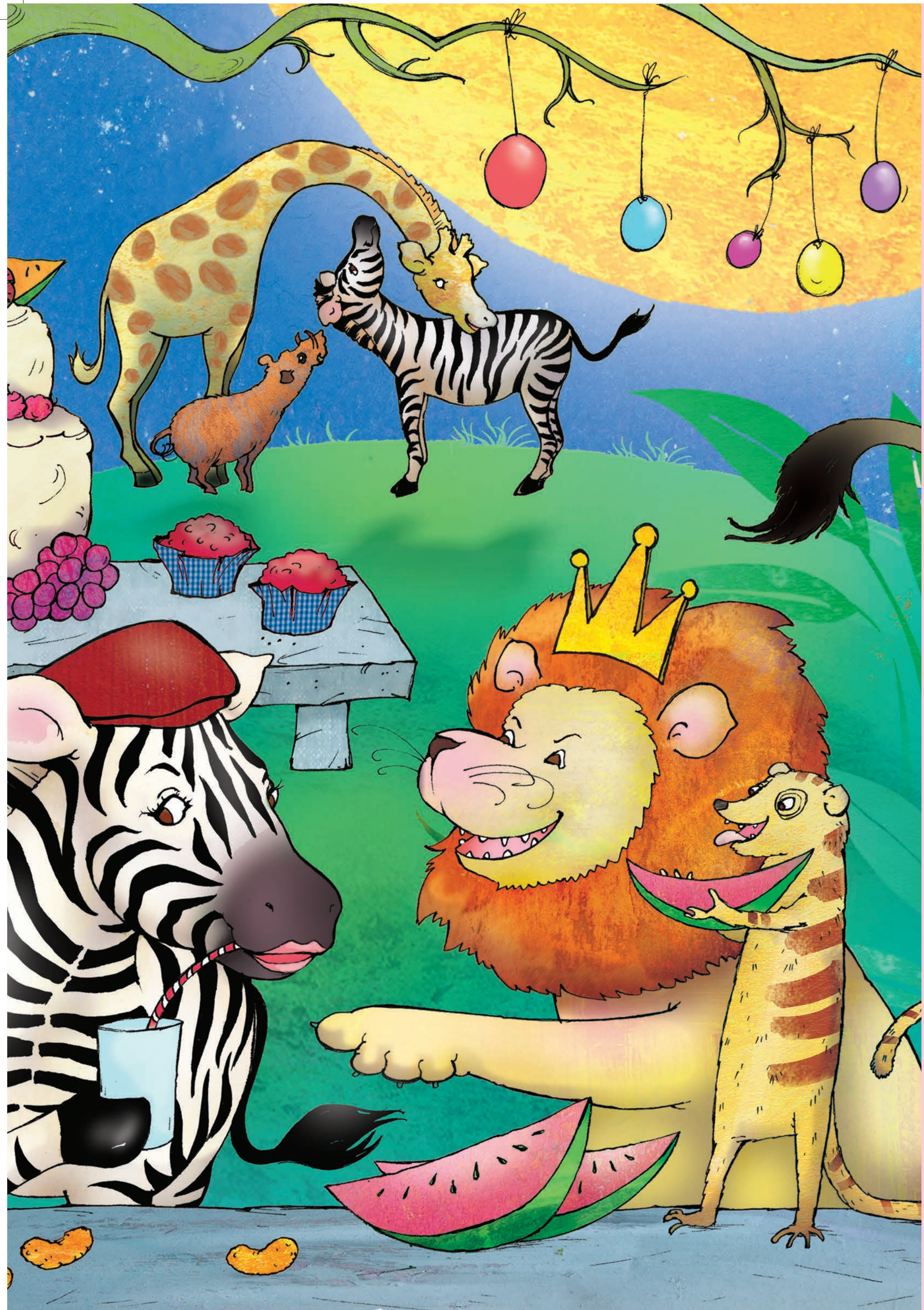
"Baie dankie," antwoord mnr. en mev. Sebra. "Ons hou ook van ons strepe!"

Almal by die partytjie
hou baie van mnr. en mev.
Sebra se strepe.

Mev. Kameelperd sê vir
mev. Sebra dat die strepe
haar regtig goed pas.

Selfs Koning Leeu sê vir
hulle hoe mooi hulle lyk.

Koning Leeu stel toe voor dat al die sebras mekaar vol swart strepe moet verf. Omdat hy die koning is, maak al die sebras toe so.

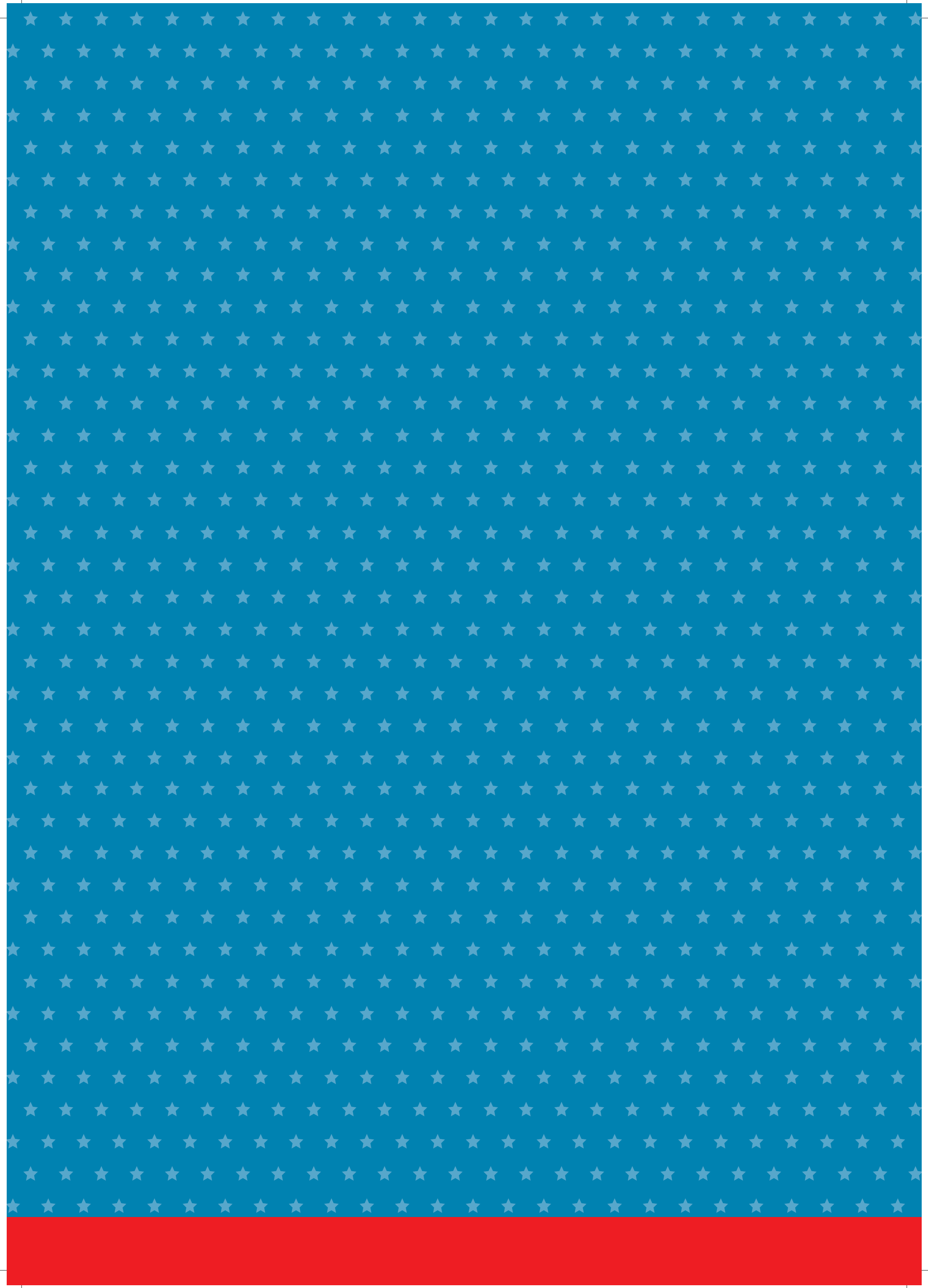
'n Paar dae later gaan die sebras
rivier toe om hulle strepe af te was,
maar hulle kry dit nie reg nie. Hulle
besef toe dat die son die strepe in
hulle velle ingebrand het.

Tot vandag toe kan die sebras nog
steeds nie hulle strepe afkry nie. Dit
is waarom al die sebras nou swart
strepe het!

Ware skoonheid kom van binne!

Dit is vir ons aangenaam om u aan die reeks Grootboeke bekend te stel. Hierdie Grootboek vorm deel van die groter Reënboogreeks, wat werkboeke, 'n bloemlesing, gegradeerde leesboeke en plakkate insluit. Ons hoop dat u die verskeidenheid stories wat by die agt Grootboeke vir hierdie graad ingesluit is, in u onderrig van waarde sal vind, en dat u leerders hulle gedeelde leeservaring sal geniet.

Die Kurrikulum- en Assesseringsbeleidsverklaring (KABV) vir die Grondslagfase lig gedeelde lees as een van die belangrike komponente van die leesstrategie uit. Gedeelde lees vind gewoonlik twee tot vier dae per week plaas, en al die leerders lees dieselfde teks. Die Grootboeke en die gegradeerde leesboeke is vir hierdie doel geskik.

Die gebruik van 'n Grootboek met groot druk is egter uitstekend vir die doel van gedeelde lees, omdat die leerders die woorde en prente kan sien en die storie kan volg terwyl u lees, soos by tradisionele storievertelling. Dit is belangrik dat die leerders om die Grootboek moet sit, sodat hulle dit almal kan sien en die teks kan lees. Die groot druk van die Grootboeke maak dit vir u moontlik om hardop vir 'n groepie leerders in 'n ontspanne, nie-bedreigende atmosfeer voor te lees.

Die Grootboeke in hierdie reeks sal u leerders aan 'n verskeidenheid stories, rympies/gedigte en toneelstukke bekendstel, asook aan inligtings- en grafiese tekste.

Dit is u taak as onderwyser om die stories vir die leerders te laat lê en om die ervaring prettig en opwindend te maak. Die gebruik van die Grootboeke sal u in staat stel om die leeservaring te modelleer op 'n wyse wat sowel u as u leerders sal geniet. Ons hoop dat hierdie boek u sal help om juis dit te doen.

Ander idees vir die gebruik van 'n Grootboek

- Gebruik 'n vel deursigtige plastiek as oorlegsels vir u Grootboek, sodat u en die leerders daarop kan skryf.
- Klem die deursigtige oorlegsels met 'n knyper aan die Grootboek vas.
- Gebruik 'n watergebaseerde pen met wasbare ink om op die oorlegsels te skryf.

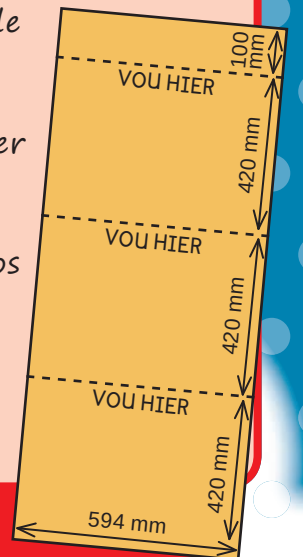
Maak u eie Grootboekstander

U benodig:

1. Karton van dieselfde breedte as 'n oop Grootboek (60 cm breed) en drie keer die lengte plus 10 cm vir 'n soom (136 cm)
2. Maskeerband
3. Twee knypers of pennetjies

- Vou 'n 10 cm-soom aan die bokant van die karton.
- Verdeel die lengte van die oorblywende karton in drie gelyke dele.
- Vou die karton in die vorm van 'n A-raam, sodat die soom met die ander punt van die karton oorsleuel.
- Plak die soom met maskeerband aan die ander punt van die karton vas soos in die illustrasie hieronder getoon.

ISBN 978-1-4315-2773-1

9 781431 527731

ISBN 978-1-4315-2773-1

THIS BOOK MAY NOT BE SOLD.

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Published by the Department of Basic Education
222 Struben Street, Pretoria
South Africa

© Department of Basic Education
First edition 2016

The Department of Basic Education has made every effort to trace copyright holders but if any have been inadvertently overlooked, the Department will be pleased to make the necessary arrangements at the first opportunity.

The Big Books in this series are available in all languages. They were developed by a team of UNISA Language and Education experts as part of their Community Engagement contribution to South Africa's education sector.

Author: V McKay

